

Standarde europene privind regionalizarea

Natalia BANTUȘ-GURDUZA,
doctor în drept, consultant principal,
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media,
Parlamentul Republicii Moldova

SUMMARY

The term regionalization is generally understood as creating a new level in the territorial organization of the State; the new institutions can vary widely regarding the bodies, the responsibilities and the authorities, but they are always superimposed on existing local institutions. In terms of legal status, the term of region, as well as the term of regionalization, covers very different political and administrative realities, as confirmed by the experience of European countries.

REZUMAT

Termenul regionalizare este, în general, înțeles drept crearea unui nivel nou în organizarea teritorială a unui stat; instituțiile noi pot varia pe larg în ce privește organele, responsabilitățile și autoritățile, dar acestea sunt întotdeauna suprapuse asupra instituțiilor locale existente. Din punctul de vedere al statutului juridic, termenul de regiune, ca și cel de regionalizare, acoperă realități politice și administrative extrem de diferite, confirmate de experiența statelor europene.

Carta europeană a autonomiei locale nu conține nicio prevedere relativă la dimensiunile colectivităților teritoriale locale și la numărul nivelurilor de administrație locală. Indirect însă, ea are în vedere această problemă prin paleta largă de dispoziții relative la competențele și resursele locale. Hotarele colectivităților locale au o protecție internațională. Astfel, în art. 5 din Carta Europeană a autonomiei locale, este asigurată protecția limitelor teritoriale ale colectivităților locale care stabilește că pentru orice modificare a limitelor teritoriale locale colectivitățile locale în cauză trebuie să fie consultate în prealabil, eventual pe cale de referendum, acolo unde legea o permite.

Orientarea Republicii Moldova spre integrare în Uniunea Europeană impune conformarea la standardele europene de organizare administrativă a teritoriului. Aceste standarde reclamă recunoașterea principiului

autonomiei locale la nivel local și regional. De menționat, cu referire la aspectul regional, că acesta implică organizarea de regiuni capabile să se administreze de sine stătător, fără a defini mărimea teritorială a acestora.¹

În Europa, în ultimii zece ani, democrația politică și administrativă a cunoscut o dezvoltare manifestată pe două direcții. În primul rând, s-a conturat o tendință de deschidere a diferitelor domenii ale sectorului public spre concurență și spre cerințele tehnicilor „unei noi gestiuni publice”, ceea ce a limitat atribuțiile statului-providență ori, în cel mai bun caz, a barat calea expansiunii sale. În al doilea rând, diferite funcții ale administrației centrale au fost transmise către administrația intermediară (regională) sau către colectivitățile locale. În sectorul public evoluția a parvenit în termeni de descentralizare, de reglementare și privatizare.²

Creșterea importanței regiunilor în Euro-

pa, oricare ar fi definiția, reprezintă un fenomen marcant al ultimilor decenii. Realizarea unei analize a fenomenului de afirmare regională care se manifestă în Europa ne conduce, la nivel instituțional, către un dublu dialog, vertical și orizontal. Primul corespunde relațiilor pe care le dezvoltă sau pe care încearcă să le dezvolte regiunile cu instituțiile europene, Uniunea Europeană sau Consiliul Europei; al doilea reiese din importanța pe care regiunile o acordă relațiilor directe pe care le stabilesc între ele. Anul 1975 marchează momentul de instituționalizare, din această perspectivă, atât a relațiilor cu instituțiile europene cât și, mai ales, a relațiilor directe dintre regiunile frontaliere.³

Începând cu sfârșitul anilor 80 ai sec. al XX-lea, sistemul european s-a modificat sub impactul a două procese în parte contradictorii, în parte care s-au sprijinit reciproc. Aceste procese care au pus în discuție poziția statelor ca unici actori relevanți pe plan internațional sunt procesele de integrare și de fragmentare. Prin schimbările pe care le-au generat, aceste procese au făcut să crească importanța regiunilor odată cu importanța pe care au dobândit-o organismele societății civile în detrimentul statelor pe plan internațional. Se vorbește din ce în ce mai mult de o „Europă a regiunilor” și este perceput din ce în ce mai pregnant faptul că regiunea nu este doar un nivel intermediar între autoritățile centrale și cele locale, ci devine un al treilea punct (alături de state și localități) ce definește triumphiul în care se dezvoltă procesul de integrare europeană. Însă în opinia prof. Ioan Alexandru noțiunea de regiune este destul de ambiguă.⁴

Astfel, Consiliul Europei consideră regiunea ca un interval de dimensiune medie susceptibil de a fi determinat geografic și care este considerat ca omogen. Astfel, se admite noțiunea de dimensiune medie, care are un caracter subiectiv, specific fiecărui stat-membru. Pe de altă parte, se are în vedere legătura dintre teritoriul și populația din acest teritoriu, care reprezintă un element

de conștientizare a caracterului omogen al regiunii, ca element definitoriu al regiunii.

Carta europeană privind autonomia regională, adoptată de Congresul Puterilor Locale și Regionale din Europa prin Rezoluția nr. 37/1996 la 5 iulie 1996 distinge cele două tipuri de colectivități – locale și regionale. Definind autonomia regională în art. 3, paragraful 1, documentul internațional conține elemente de diferențiere între colectivitățile teritoriale de tipul regiunilor, de cele locale (comune, orașe, municipii), în sensul că primele sunt structuri administrative mai vaste organizate în sânul aceluiași stat și dotate cu organe alese. Din punct de vedere organizatoric și relațional, colectivitățile teritoriale sunt situate între stat și colectivitățile locale și au atribuții specifice, cu caracter autonom, în dezvoltarea regională durabilă.

Conform Cartei europene privind autonomia regională, aplicarea principiului autonomiei locale, după cum a fost el definit prin Carta europeană a autonomiei locale, nu este limitat prin consacrarea autonomiei regionale. Astfel, raportul logic dintre cele două concepte presupune ca relațiile dintre structurile autonomiei regionale și cele locale să fie guvernate de principiul subsidiarității. Administrarea treburilor publice trebuie apropiată cât mai mult de structurile administrative de bază – comune, orașe, municipii, iar numai atunci când interesele comune intervin sau mijloacele locale sunt insuficiente sau inadecvate cu interesul regional, va fi atrasă competența autorităților regionale. Aceste două noțiuni nu sunt opuse, cu atât mai mult cu cât raporturile dintre cele două niveluri de organizare administrativă au la bază aspecte privind solidaritatea națională și europeană și soluții rezonabile din partea părților implicate.

În mod concret, regiunile nu se pot substitui competenței autorităților locale, iar orice conflict de competență are la bază aplicarea principiului autonomiei locale și al subsidiarității, care presupune de plano prioritatea competenței autorităților locale.

În al doilea rând, regiunile pot delega autorităților locale exercițiul competențelor lor, cu respectarea dreptului intern și pot exercita unele competențe privind coordonarea activității financiare a colectivităților locale.⁵

Uniunea Europeană, definind noțiunea de regiune, îi atribuie mai mult un caracter administrativ, reprezentând eșalonul imediat inferior celui al statului. Astfel, Carta Comunitară a Regionalizării⁶ definește regiunea ca un teritoriu care formează, din punct de vedere geografic, o unitate netă sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și care dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată și să o dezvolte cu scopul de a stimula procesul cultural, social și economic. Astfel, regiunea reprezintă un nivel administrativ care își are locul în ierarhia administrativă pe o poziție imediat inferioară nivelului central și în funcție de competențele care i-au fost acordate (în cazul sistemelor centralizate) sau pe care și le-a acordat (în cazul sistemelor federaliste), gestionează pe plan administrativ și politic o comunitate teritorială a cărei dimensiune variază în limite foarte largi.

Conform art. 1 al Cartei Comunitare a Regionalizării, *prin regiune se înțelege un teritoriu care formează, din punct de vedere geografic, o unitate netă sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și care dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată și să o dezvolte cu scopul de a stimula progresul cultural, social și economic. Prin elemente comune ale unei populații concrete se înțelege o specificitate comună în materie de limbă, cultură, tradiție istorică și interese legate de economie și transporturi.*

Carta Comunitară a Regionalizării prevede că nu este neapărat ca toate acestea să fie reunite în toate cazurile. De asemenea, regiunile în diferite state pot avea diferite denumiri și statut politico-juridic diferit – comunități autonome, landuri etc. Astfel, putem concluziona că la nivelul Uniunii Europene

nivelul regional este considerat ca un nivel care își are locul în ierarhia administrativă a statelor-membre pe o poziție imediat inferioară nivelului central.

În statele unite, tendințele legate de devoluție și descentralizare vor căpăta o nouă vigoare, scopul final fiind susținerea procesului de regionalizare, fără a se afecta organizarea administrativă a statului. Acest imperativ se traduce într-o abordare instituționalistă asupra politicilor de creștere economică și socială, având drept instrumente de dezvoltare: strategii de amenajare a teritoriului, strategii de echilibrare spațială, structuri de reprezentare teritorială. Regionalizarea reprezintă un model recomandat pentru țările Europei Centrale și de Est, dar poate fi eficientă numai atunci când autoritățile regionale sunt investite cu puteri depline și clar definite, exercitate sub răspunderile lor proprii, având acces la resurse financiare și surse de venituri suficiente. Regiunile sunt adeseori cele mai potrivite forme de cooperare între autoritățile locale și municipale de primul nivel, stabilind forme de intervenție complexe pe domenii cum ar fi: planificarea spațială, dezvoltarea endogenă a mediului. Europa zilelor noastre cuprinde o paletă vastă de state unitare, state regionalizate și state federale, fiecare dintre aceste trei tipuri constituind prin contagiune și multiplicare zeci de alte noi forme și combinații posibile.⁷

Termenul de regiune nu se aplică însă doar pentru spațiul național delimitat regional. El se utilizează și la nivel internațional, pentru a defini regiuni constituite pe baza legăturilor dintre zonele de frontieră ale unor țări vecine sau regiuni formate din grupuri de țări între care există legături economice, comerciale, culturale etc. (de ex.: țările scandinave, țările din regiunea Pacificului/Asia de Sud-Est etc.).

Descentralizarea regională ține cont de diferențierile regionale existente într-o țară, ca urmare a unor factori dintre cei mai diverși: economici, demografici, de tradiții,

istorici, religioși, etnici etc. Aceasta permite populației interesate să-și exprime liber personalitatea și să rezolve partea cea mai importantă din problemele care îi sunt proprii.⁸

În literatura de specialitate noțiunile de regionalizare și de regionalism se abordează cu referință la fenomenele care determină realitățile regionale:⁹

a) dezechilibrele regionale reprezintă una dintre problemele a căror existență nu necesită lungi demonstrații; aproape toate statele europene prezintă diferențe de dezvoltare în teritoriu;

b) alienările etnoculturale au fost conștientizate la nivel regional de către colectivitățile care consideră nejustificate dependențele lingvistice și culturale în raport cu alte regiuni. În același timp, ele nu sunt de acord cu afirmarea incapacității lor de a-și administra propriile probleme;

c) centralismul, având o strânsă legătură cu fenomenul precedent, este caracterizat de procesul prin care orice decizie, indiferent de domeniul său, este luată la nivelul central al statului;

d) „socializarea” politicii europene are o incidență directă asupra fenomenului regional, reprezentând creșterea importanței statului în toate sectoarele vieții sociale și chiar individuale.

Aceste patru fenomene regionale, în grade diferite și în amestecuri variabile, sunt cauzele principale ale dinamicilor regionale care se fac simțite astăzi în Europa. Aceste dinamici regionale cunosc trei mari faze în dezvoltarea lor, faze care se pot suprapune, interpenetra și chiar opune în timp în cadrul evoluției acestui „proces regional”:

- apariția conștiinței regionale;
- mișcările regionale sau acțiunilor regionaliste;
- dezvoltarea instituțiilor regionale sau puterilor regionale.¹⁰

Regionalismul reprezintă o mișcare de jos în sus și corespunde unei dorințe profunde a colectivităților de a fi responsabile de rezolvarea problemelor care le privesc în

mod direct. Regionalismul reprezintă conștientizarea intereselor comune, regiunea fiind percepută ca un teritoriu considerat omogen de către oamenii ce îl locuiesc și, în același timp, aspirația lor de a participa la gestiunea acestor interese. Această comunitate regională se consideră mai capabilă de a rezolva aceste chestiuni în comparație cu statul, care este prea îndepărtat și prea mare, acuzat de impunerea unui model centralizat particularismelor și nu are o dimensiune adecvată pentru a rezolva într-o manieră eficace problemele regiunilor.

Regionalizarea, spre deosebire de regionalism, are un caracter descendent, având alte scopuri, alte mijloace de punere în aplicare decât cele ale regionalismului. Aceasta este diferența fundamentală care nu face decât să reapară în fiecare fază a „procesului regional.” Ca răspuns la mișcarea regionalistă, statul poate recunoaște, astfel, o identitate regională (regiunea fiind percepută de data aceasta ca un teritoriu considerat omogen de către stat) și poate lua măsurile necesare pentru ca regiunile să participe la gestionarea afacerilor proprii. Punctul de plecare al regionalizării îl constituie dezechilibrele regionale sau conștientizarea acestora.¹¹

Rațiunea regionalizării nu vine din necesitatea de a forma o alternativă a statului, ci din necesitatea reconsiderării rolului statului. Statele sunt considerate prea mici pentru a răspunde noilor provocări ce apar la nivel global, cum ar fi politica de apărare, inovația tehnologică și politica monetară. În același timp, statele sunt considerate prea mari pentru a soluționa în mod eficient numeroasele probleme cu care se confruntă cetățenii și care pot fi rezolvate la nivel regional și local.¹²

Termenul de regionalizare este, în general, înțeles drept crearea unui nivel nou în organizarea teritorială a unui stat; instituțiile noi pot varia pe larg în ce privește organele, responsabilitățile și autoritățile, dar acestea sunt întotdeauna suprainpuse asupra instituțiilor locale existente.

Regionalizarea este un proces de termen lung, unde statul introduce un al doilea nivel de administrare. Aceasta reflectă o tendință crescândă de identificare a unor instituții cu o regiune, dar această idee și acele instituții rămân extrem de eterogene de la o țară la alta. De aceea termenul de regionalizare a devenit mai larg și înseamnă un proces ce creează o capacitate pentru acțiuni de dezvoltare a unei zone geografice specifice (subnațional, dar supralocal) prin intermediul modelelor economice și potențiale. Acest proces se poate baza pe sistemul existent politic-administrativ sau poate da naștere unei organizații teritoriale noi care ar putea susține mai bine scopul creșterii socioeconomice și a dezvoltării echilibrate.

Regionalizarea include mai multe etape:

a) elaborarea unei strategii la nivel statal sau suprastatal (UE) de descentralizare sau desconcentrare, de planificare a activităților economice etc.;

b) luarea deciziei privind regionalizarea în baza analizei decizionale și analizei instituționale.

Din punctul de vedere al statutului juridic, termenul de regiune, ca și cel de regionalizare, acoperă realități politice și administrative extrem de diferite, confirmate de experiența statelor europene. Astfel, în opinia prof. Corneliu-Liviu Popescu, regionalizarea poate fi:¹³

a) regionalizare politică (Spania, Italia);

b) regionalizare încorporată, rezultat al creării statului unitar prin unirea mai multor state, care își păstrează o anumită individualitate (Regatul Unit al Marii Britanii);

c) regionalizare diversificată, cu cadre regionale stabilite nu numai după criteriul teritorial și politic, ci și după alte criterii, precum limba și cultura (Belgia, înainte de transformarea sa în stat federal);

d) regionalizare administrativă clasică, prin descentralizare, creând regiunile drept colectivități teritoriale locale autonome din punct de vedere administrativ (Franța);

e) regionalizare funcțională prin descon-

centrare, creând regiunile doar ca simple circumscripții ale administrației de stat (Grecia);

f) regionalizare prin cooperare, creând regiunile ca forme instituționalizate de cooperare între colectivitățile teritoriale locale (România, Republica Moldova).

În ceea ce privește delimitarea regiunilor, oricare ar fi criteriul utilizat (economic, administrativ, geografic, social, cultural, istoric, ecologic etc.), nu există metodologii întru totul satisfăcătoare, compromisul fiind inevitabil. Există multe definiții, iar alegerea depinde într-o mare măsură de obiectivele urmărite. Metoda clasică de conceptualizare a regiunilor distinge între trei tipuri:¹⁴

a) regiuni omogene prin prisma unor caracteristici unificatoare, a unor criterii-cheie cum ar fi: criteriul economic (venituri pe locuitori apropiate, sector industrial dominant comun), criteriul geografic (topografie sau climat similar, resurse naturale comune); criteriul social-politic (o anumită „identitate regională”, dezvoltare istorică comună); în acest caz diferențele interne și interacțiunile interregionale nu sunt considerate importante;

b) regiuni nodale (polarizate, când interesul pentru uniformitate este minim, iar coeziunea este rezultatul fluxurilor interne, al relațiilor, interdependențelor polarizate, de obicei, către un centru dominant (nod);

c) regiuni pentru planificare (programare), unde unitatea derivă dintr-un anumit cadru instituțional administrativ și din aplicarea unor politici și programe specifice de dezvoltare regională.

Astfel, între regionalism și regionalizare există o interacțiune reciprocă, regionalismul fiind o inițiativă de jos în sus, iar regionalizarea are un caracter descendent. Prin regionalizare se ajunge la un mai bun echilibru în repartitia bogățiilor prin încercarea de-a ridica nivelul zonelor mai puțin dezvoltate. Regionalismul are, ca regulă, ajungerea regiunii la puterea de decizie în toate componentele sale, afirmarea identității sale

sub aspectele sale de identitate-memorie și identitate-acțiune.

În procesul de constituire a unei noi Uniuni Europene pot fi identificate trei direcții decisive care definesc ascendența realității regionale:¹⁵

În primul rând, regiunile contribuie la dezvoltarea economică și la realizarea obiectivului de coeziune economică și socială. În acest sens, recente acorduri în materie de fonduri de coeziune vor fi analizate în detaliu într-o secțiune următoare a acestei lucrări.

În al doilea rând, regiunile contribuie la apropierea necesară a cetățenilor de realitatea Uniunii Europene, făcând posibilă o mai mare democratizare instituțională.

În al treilea rând, regiunile sunt exponentele unei Europe pluraliste în care conviețuiesc realități culturale, lingvistice și sociale foarte diverse.

Regionalismul politic se manifestă în Spania și Italia, care sunt state regionale (state ale autonomiilor, state autonome), o formă la limita între statul național și statul federativ.¹⁶ Potrivit Constituției Spaniei, provinciile limitrofe (provinciile sunt colectivități teritoriale locale, nivel superior celui de bază, reprezentat de comune), având caracteristici istorice, culturale și economice comune, teritoriile insulare și provinciile având o entitate regională istorică se pot guverna ele însele și se pot constitui în comunități autonome. Prin urmare, crearea comunităților autonome nu este obligatorie și nici nu trebuie să acopere întregul teritoriu. Acestea dispun de autonomie statutară, iar partajul competențelor între ele și stat este realizat de Constituție. Există 27 de comunități autonome, care dispun și de putere legislativă, și de structuri instituționale comparabile celor ale unui stat.¹⁷

În Italia, regiunile sunt un nivel intermediar, alături de provincii, între nivelul de bază, comune și stat. Ele se bucură de autonomie, domeniile de competență fiind stabilite prin Constituție. Constituția din 1948

reprezintă un compromis între existența unei autonomii apropiate de federalism și centralizare. Sunt instituite 20 de regiuni, care generează un stat regional, cu o organizare constituțională specifică. Dintre cele 20 de regiuni, 15 sunt de drept comun, iar 5 au caracter special. Regiunile au dublă competență, nu numai administrativă, dar și legislativă, în materiile enumerate de Constituție. Statutele regionale sunt aprobate prin lege. Controlul constituționalității legilor regionale este asigurat de Curtea Constituțională, care în practică pare mai preocupată în a proteja competențele regiunilor, decât în a fi un arbitru între stat și acestea. Realizarea practică a regionalizării a fost întârziată timp de peste două decenii, abia în anul 1968 adoptându-se legea privind alegerea consiliilor regionale, pe baza căreia primele alegeri s-au desfășurat în anul 1970, iar statutele regiunilor au fost aprobate prin lege în anul 1971.¹⁸

Regatul Unit poate fi caracterizat drept o uniune incorporată, adică un stat unitar, format prin unirea mai multor state, astfel încât capacitatea juridică a statelor inițiale dispare, fiind absorbită de cea a statului rezultat, caracteristic fiind faptul că vechile state își păstrează individualitatea sub aspect administrativ, precum și legislativ, chiar dacă legile sunt expresia activității parlamentului național. Din punct de vedere istoric, guvernarea locală este mult mai veche decât guvernarea centrală.¹⁹

Și Franța practică sistemul de uniune incorporată, dar nu ca regulă, ci pentru departamentele și teritoriile de peste mări. În Franța,²⁰ regiunile sunt ultimele colectivități teritoriale locale apărute, alăturându-se celor tradiționale, comuna și departamentul. În anul 1955, au fost create circumscripțiile de acțiune regională, drept circumscripții teritoriale ale administrației de stat. Regiunile au fost înființate în anul 1972, prin lege, rămânând circumscripții administrativ-teritoriale, dar dotate cu personalitate juridică, deci devenind stabilimente publice

teritoriale, având atribuții, organe și resurse proprii. Transformarea regiunilor în colectivități teritoriale locale s-a realizat printr-o lege din anul 1982, care specifică faptul că această transformare este legată de alegerea adunării deliberative (consiliul regional), fapt petrecut în 1986. Există 22 de regiuni metropolitane și 4 regiuni de peste mări. Cu toată creșterea rolului regiunilor, în Franța departamentul rămâne, prin tradiție și prin atribuții, unitatea administrativ-teritorială de drept comun, atât în sensul de circumscripție administrativă a teritoriului de stat, cât și cu sensul de colectivitate teritorială locală.

Dimensiunea internațională a dezvoltării contemporane, caracterizată prin tendințe de globalizare și integrare, a impus și necesitatea găsirii unor modalități relativ omogene de structurare a regiunilor din diverse spații naționale. De exemplu, Oficiul de Statistică al Uniunii Europene la începutul anilor 70 ai sec. al XX-lea, a elaborat Nomenclatorul Unităților Teritoriale pentru Statistică (NUTS) cu scopul de a realiza o clasificare uniformă a unităților teritoriale pentru statistica regională a Uniunii. Conform NUTS, fiecare stat-membru are în structura sa trei tipuri de unități teritoriale care sunt poziționate pe trei niveluri ierarhice din punctul de vedere al dimensiunii teritoriului: nivelul municipalității, nivelul departamental și nivelul regional.

Specificul regiunilor NUTS constă în faptul că acestea se bazează preponderent pe diviziunile instituționale (adică pe unitățile administrative). NUTS are la bază rațiuni statistice și de colectare a informației, aceasta reflectând semnificația practică a accesibilității datelor și este organizat pe cinci niveluri spațiale de la unitățile cele mai mari până la cele mai mici. NUTS reprezintă un sistem unic, coerent pentru divizarea teritoriului Uniunii Europene și pentru a putea elabora statistici regionale pentru UE.

Principiile care stau la baza NUTS favorizează divizarea instituțională. Două tipuri de

divizare instituțională sunt, de obicei, recunoscute:

a) regiunile normative reflectă voința politică, având hotare fixe în termeni de transmitere a autorităților locale și dimensiunea populației regiunii, privită ca fiind corespunzătoare utilizării economice optime a resurselor necesare pentru realizarea obiectivelor sale, factorii istorici pot fi, de asemenea, la rădăcina unui acord pentru menținerea autonomiei unei anumite diviziuni administrative;

b) regiunile analitice (sau funcționale) sunt definite în termeni de cerințe particulare analitice; acestea utilizează diviziunea pe categorii în corespundere cu criteriile geografice specifice, cum ar fi altitudinea sau tipul solului, sau conform unor criterii economice și sociale, cum ar fi omogenitatea, complementaritatea sau polarizarea economiilor regionale.

NUTS favorizează unitățile generale geografice. Unitățile geografice, specifice unor anumite domenii de activitate (cum ar fi domeniul extractiv, zonele de trafic feroviar, zonele agricole, zonele urbane), pot fi conturate și utilizate în unele state-membre.

Primele trei niveluri sunt cele mai importante și servesc drept bază pentru anumite programe și strategii:

a) nivelul I corespunde întregului teritoriu al unui stat-membru. În consecință există 25 NUTS de nivelul 1;

b) nivelul II corespunde unei unități teritoriale mai mici decât statul, cu unele excepții (Danemarca, Luxemburg, Irlanda, Letonia ș. a.), unde nivelul II coincide cu nivelul I, în cele mai multe cazuri un NUTS de nivelul II echivalează cu o diviziune politică regională (Austria, Franța, Germania). În alte cazuri, Germania, de exemplu, anumite NUTS de nivelul II reprezintă subdiviziuni ale unei regiuni politice, adică a unui Land;

c) nivelul III corespunde unei regiuni care are, de cele mai multe ori, o organizare teritorială proprie.

A pune la dispoziție o divizare comple-

tă, de exemplu, la toate nivelurile NUTS, înseamnă identificarea unui nivel regional pentru fiecare stat-membru adițional celor două niveluri superioare menționate mai sus. Acest nivel adițional corespunde, astfel, unei structuri regionale, mai puțin utilizate extensiv pentru scopuri administrative sau care poate fi potențial instituită doar pentru acest scop statistic, fără a avea vreo funcție administrativă. În funcție de nivelurile existente deja, nivelurile adiționale pot fi crea-

te la oricare dintre cele trei niveluri NUTS. Deoarece Franța, de exemplu, are unități administrative funcționale de nivelul 2 și 3, un nivel adițional este introdus la nivelul NUTS 1. Acesta este, de asemenea, și cazul Italiei, Greciei și Spaniei. Prin contrast, nivelurile adiționale „nonadministrative” sunt la nivelul NUTS 2 în cazul Germaniei și al Marii Britanii și la nivelul NUTS 3 – în cazul Belgiei.

Reglementarea NUTS stipulează limitele minime și maxime pentru regiunile NUTS:

<i>Nivel</i>	<i>Minim</i>	<i>Maxim</i>
NUTS 1	3.000.000	7.000.000
NUTS 2	800.000	3.000.000
NUTS 3	150.000	800.000

La un nivel mai detaliat sunt districtele și municipalitățile. Acestea sunt numite „Unități administrative locale” (LAU) și nu constituie subiect al Reglementării NUTS.

Scopul NUTS:

a) pentru colectarea, elaborarea și armonizarea statisticilor regionale ale comunității;

b) pentru analizele socioeconomice ale regiunilor;

c) pentru schițarea politicilor regionale ale comunității.

Structura NUTS în statele-membre ale UE. Nomenclatorul curent NUTS, în vigoare de la 11 iulie 2003, a fost extins în UE-25 la data de 1 mai 2004, subdivizează teritoriul economic al Uniunii Europene în 89 de regiuni de nivelul NUTS 1.254 regiuni de nivelul NUTS 2 și 1.214 regiuni – de nivelul NUTS 3.

	<i>Nivelul 1</i>	<i>Nivelul 2</i>	<i>Nivelul 3</i>
Belgia	3	11	43
Danemarca	1	1	15
Germania	16	41	439
Grecia	4	13	51
Spania	7	19	52
Franța	9	26	100
Irlanda	1	2	8
Italia	5	21	103
Luxemburg	1	1	1
Olanda	4	12	40
Austria	3	9	35
Portugalia	3	7	30
Finlanda	2	5	20
Suedia	1	8	21
Marea Britanie	12	37	133

Prin urmare, Republica Moldova urmează să aleagă criteriile pe care se va baza atunci când va decide asupra regionalizării. Este vorba despre necesitatea deciderii asupra regionalizării, deoarece, potrivit art. 2 din Carta Comunitară a Regionalizării, statele-membre ale Comunității Europene sunt invitate, având în vedere voința poporului, tradiția istorică și necesitatea unei administrări eficiente și adecvate a funcțiilor ce le revin, în special, în materie de planificare a dezvoltării economice, să instituționalizeze în teritoriile lor (sau să mențină acolo unde există) regiuni în sensul art. 1 din Cartă. Astfel, orientarea europeană a Republicii Moldova va impune ratificarea Cartei Comunita-

re a Regionalizării, care implică implementarea unei politici de dezvoltare regională, parte intrinsecă a acquis-ului comunitar, deoarece normele Uniunii Europene nu se pretează negocierii. Prin urmare, dezvoltarea regională a țării noastre are la bază atât rațiuni de ordin intern, cât și rațiuni de ordin extern.²¹

Din acest punct de vedere, considerăm strict necesar de a elabora, cu concursul tuturor forțelor politice din republică, o Strategie Națională privind procesele regionalizării în Republica Moldova și într-o perioadă rezonabilă să se treacă de la regiunile economice virtuale la regiuni - unități administrativ-teritoriale de nivelul doi.

NOTE

¹ Ion Creangă. Curs de drept administrativ, volumul II, editura Epigraf, Chișinău, 2005, pag. 28.

² Torbjorn Larsson, Koen Nomden, Franck Petiteville V. Nivelul intermediar al administrației în țările europene, Chișinău, 2002, pag. 47.

³ Cristian Bădescu, Ioan Alexandru. Introducere în studiul procesului de cooperare inter-regională, editura Sylvi, București, 1997, pag. 32.

⁴ *Ibidem*, pag. 39.

⁵ Eugen Popa. Autonomia locală în România, editura All Back, București, 1999, pag. 162.

⁶ Carta Comunitară a Regionalizării, adoptată de Parlamentul European la 19.12.1998.

⁷ Igor Munteanu. Contextul General al Dezvoltării regionale în Republica Moldova. În: Descentralizarea: elementele unui model, editura Tish, Chișinău, 2006, pag. 91.

⁸ Maria V. Dvoracek. Drept administrativ. Noțiuni introductive. Editura Fundației Chema-rea, Iași, 1993, pag. 13-14.

⁹ Cristian Bădescu, Ioan Alexandru. *Op. cit.*, pag. 28.

¹⁰ *Ibidem*, pag. 29.

¹¹ *Ibidem*, pag. 31.

¹² Ioan Alexandru. Administrația publică, ediția a I-a, editura Lumina Lex, București, 1999, pag. 636.

¹³ Corneliu-Liviu Popescu. Autonomia locală și integrarea europeană, editura All Beck, București, 1999, pag. 140-141.

¹⁴ Daniela Luminița Constantin. Introducere în teoria și practica dezvoltării regionale, Editura Economică, București, 2000, pag. 11-12.

¹⁵ Miguel Roca I Junyent. Europa regională. Trad. Camelia Suica, Polis, no. 3, 1995, p. 53.

¹⁶ Jean Rivero, Jean Waline. Droit administratif, pag. 108.

¹⁷ Jaques Ziller. Administrations comparées. Les systèmes politico-administratifs de l'Europe des Douze, pag. 151-152.

¹⁸ Charles Debbasch. Institutions et droit administratif. Tome 1, 4 édition, Presses Universitaires de France, Paris, 1991, pag. 411-429.

¹⁹ *Ibidem*, pag. 372-383.

²⁰ Jean Rivero, Jean Waline. *Op. cit.*, pag. 157.

²¹ Ion Creangă. Curs de drept administrativ, volumul II, editura Epigraf, Chișinău, 2005, pag. 57.

BIBLIOGRAFIE

1. Ion Creangă. Curs de drept administrativ, volumul II, editura Epigraf, Chișinău, 2005.
2. Torbjorn Larsson, Koen Nomden, Franck Petiteville V. Nivelul intermediar al administrației în țările europene, Chișinău, 2002.
3. Cristian Bădescu, Ioan Alexandru. Introducere în studiul procesului de cooperare inter-regională, editura Sylvi, București, 1997.
4. Eugen Popa. Autonomia locală în România, editura All Back, București, 1999.
5. Carta Comunitară a Regionalizării, adoptată de Parlamentul European la 19.12.1998.
6. Igor Munteanu. Contextul General al Dezvoltării regionale în Republica Moldova. În: Descentralizarea: elementele unui model, editura Tish, Chișinău, 2006.
7. Maria V. Dvoracek. Drept administrativ. Noțiuni introductive. Editura Fundației Chema-rea, Iași, 1993.
8. Ioan Alexandru. Administrația publică, ediția a I-a, Editura Lumina Lex, București, 1999.
9. Corneliu-Liviu Popescu. Autonomia locală și integrarea europeană. Editura All Beck, București, 1999.
10. Daniela Luminița Constantin. Introducere în teoria și practica dezvoltării regionale. Editura Economică, București, 2000.
11. Miguel Roca I Junyent. Europa regională, traducere Camelia Suica, Polis, no. 3, 1995,
12. Jean Rivero, Jean Waline. Droit administratif. Paris, 1991.
13. Jaques Ziller. Administrations comparées. Les systèmes politico-administratifs de l'Europe des Douze, Paris, 1992.
14. Charles Debbasch. Institutions et droit administratif. Tome 1, 4 édition, Presses Universitaires de France, Paris, 1991.

Prezentat: 30 mai 2016.

E-mail: nataliabantus@gmail.com